

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

305552

I. ÉVFOLYAM. 10. SZÁM.

Budapest, 1905. szeptember hó.

Megjelenik minden hó 1-én.

ERDŐS RENÉE

IRÁSZOK KÖNYVE

Írja, szerkeszti és kiadja : Erdős Renée.

TARTALOM:

TESTVÉREM o o o

EGYEDÜL o o o o

o o o Három felvonás

JEZABEL. REGÉNY. o

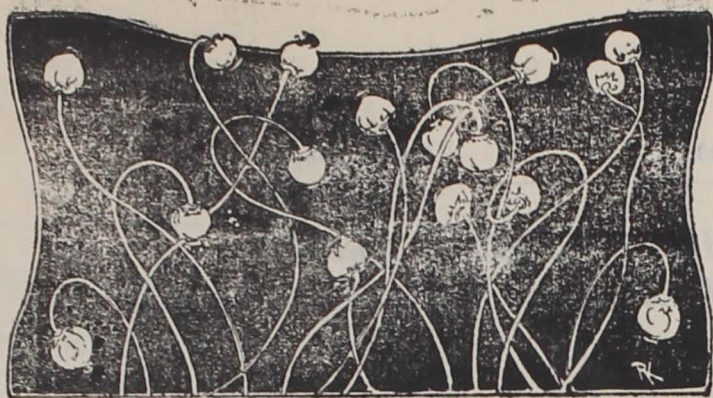

Megjelenik minden hó 1-én.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal: Budapest, Ferencz-körut 5.

Előfizetési ára: Egy évre 10, fél évre 6, negyedévre 3 korona

MAGY. AKADEMLIA
KÖNYVTÁRA

Testvérem —

*Testvérem, ez a láz — én ismerem —
Lopózva jő, úgy alkonyat körül.
Fölgyűjt — s mellette minden elfakúl,
Minek a lelked tombolva örül.
Az élet minden becsét megalázza,
Előtte minden bálvány porba hull,
S nincs többé célod — csak hogy égve, fázva
Egy erős férfi karjaiba hullj.*

*Testvérem, ez a láz — én ismerem —
Erős, konok, hiába üzöd el!
Meggúvik hajad fűrtjei között,
Ajkadra forr, orvul körülölel.
Imádkozol? Kacag. Forró kezedből
Virágot, munkát, olvasót kised,*

*S leégeti a glóriát fejedről
Titkon, lopva, mikor nem is hiszed.*

*És óh, hiába mondanám neked,
Hogy fuss előle, avagy győzd le őt!
Azt mondanád: megfutni gyávaság.
Azt mondanád: harcolni nincs erőd.
Leányos daccal lángoló szemedre
Álom borúlna, kábitó, meleg —
S járnád a vágyak útját mindörökre
Bódúlt gyönyörrel, mint a többiek.*

*Testvérem — nézd, az én kicsiny tanyám
Világos, tiszta, illatos, fehér.
Maradj velem. Van itt számodra dal,
Puha, meleg zúg, oltalom, kenyér.
Nem neked való a küzdelmes élet!
Fehér vagy, gyöngye, téged megaláz —
S nem tudsz fölkelni többé — attól félek
Ha erejével földre dob a láz.*

*Akik fölkelnek — óh én gyermekem —
Hatalmas lelkek — csüggedetlenek
A boldogságról örök a hitük
S száz álmuk újul, ha egy elveszett.*

*Értük nyílnak ki a vérpiros rózsák
Bár homlokukba nyomúl a tövis.
Az élet nyíló rózsakoszorúját
Tövises kínját hordom magam is.*

EGYEDÜL.

HÁROM FELVONÁS.

SZEMÉLYEK:

Gáthidyné

Lea

Marka

Apáthy Imre

Korein

Giza

Anna } cselédek.

Erzsi }

I. FELVONÁS.

A fehér szoba.

Lea hálósobája: egészen fehér bútorzat. — Két alacsony szekrény, egy öltözőasztal, nagy tükör fehér keretben, nagy ágy fehér moll-függönyökkel, széles ottomán fehér brókát takaróval, előtte fehér medvebőr, a parkett bevonva fehér posztóval, ablakfüggönyök fehér mollyal, a falakon néhány aquarell és rézmetszet — a szobában egyetlen sötét butor darab az ébenfa zongora. — A kandallón egy Éva-szobor márványból. Az öltöző-asztal előtt kis tabourett, aztán egy szétnyitható tea-asztal, székek. Hátról jobb és baloldalt ajtók, középen a műterembe nyíló ajtó.

1. JELENET.

Marka — Lea.

Delután, a spaletták csukva, a szoba sötét. Kis idő múlva jön:

Marka, (előbb hallgatózik, aztán előbbre jön, idegesen megy az ablakhoz, felrántja előbb az egyiket, azután a másikat. A napfény beözönlök. Lea az ágyban megmozdul, felüti a fejét és a másik oldalára fordul. Fel van öltözve, a blouse a nyakánál kigombolva, a haja borzas, körülötte a szőnyegen egy fátyol, egy kalap és egy vázlatkönyv hever szanaszét. Az egyik szék karján hosszú galléros köpeny. Most észreveszi derekán az övet, lakapcsolja és kidobja a szoba közepére, utána egy csomó összegyűrt mezei virágot; mozgolódik gyermekes dünnögéssel. Marka a szoba közepén áll és nézi) Nem szégyenled magad?

Lea: (Nyugodtan) Nem. (Szünet).

Marka: Tudod-e, hogy már dél is elmúlt?

Lea: Nem.

Marka: (Indulatosan) Hát ez most már mindig így lesz?

Lea: Nem tudom.

Marka: (Haraggal) Ugyan kérlek, felelj arra, amit kérdezek!

Lea: Hát te kérdeztél valamit? Ezek ugyan fontos kérdések! „Nem szégyenlem-e magam, tudom-e hány óra, hogy ez most már mindig így lesz-e?” Furesa. Mindazáltal hajlandó vagyok felelni ezekre az ostobaságokra, ha előbb ide jössz és megcsókolsz.

M a r k a : Biztosítalak — —

L e a : (*Közbevág*) Idejössz és megcsókolsz illő melegséggel és a szokásos szeretettel, akkor aztán beszélek, amennyit akarsz. — Nos? — Jössz, vagy nem jössz?

M a r k a : (*Komolyan*) Hidd el, nincs hozzá kedvem. (*Szünet*) Hol jártál megint egész éjszaka?

L e a : Ne ezt a hangot, csak ne ezt a hangot, tudod, hogy nem használ. Bánj velem szépen, s akkor mindent elmondok.

M a r k a : Szégyenlem magam.

L e a : Jól teszed Marka, ha van rá okod.

M a r k a : Te helyetted. Szépeket művelsz. Éjjel künn csavarogsz, reggel vetődöl haza, nappal aztán nem tudsz dolgozni, alszol.

L e a : Már megint.

M a r k a : Ez nekem fáj.

L e a : Szegény Marka, látod, ami az egyiknek jól esik, a másiknak fáj. (*Fel ül az ágyon*) Ez már így van. De hát meg kell szoknod végre. Ez egész jelentéktelen dolog, de te minden alkalommal újból drámát csinálsz belőle. Ez adott dolog édes öregem, mintahogy a hajam fekete, mintahogy te egy kiállhatatlan, de bűbájos vén leány vagy, — s ezzel vége.

M a r k a : Úgy, és nem gondolsz arra, hogy ezt az állapotot nem akarom eltérni tovább, mert nem tűröm, erre még nem vagyok jó.

Vagy emberileg tisztességesen viselkedel, vagy egyszerűen itthagylak.

L e a : Marka bolondokat beszélsz. Itt hagysz? Jaj! Jaj! Ezt nem hiszem. Öreg barátnőm, ettől nem ijedek meg. (*Kacag.*)

M a r k a : Ez nem móka, én komolyan beszélek. Nem nézem tovább ezt az állapotot.

L e a : Miféle állapotot? Itt nincs semmi borzasztó dolog. Kissé későn jöttem haza. Ennyi az egész.

M a r k a : Igen. csak ennyi? De mit is beszélek neked, neked aki —

L e a : Marka, no Marka, haragszol?

M a r k a ? Megyek Gáthidára az anyádhoz. Nem maradok melletted tovább.

L e a : Édes Marka, ne haragudj.

M a k a : Elmondok neki mindent.

L e a : (*Hirtelen elkomolyodva.*) Ne beszélj bolondságokat Marka.

M a r k a : Oh meg fogom tenni, megteszem.

L e a : Édes Marka. Te, te, elmégy, elárulsz, rám árulkodol és ugyan mit beszélsz rólam? Micsoda szörnyűségeket? Mit követtem el? Hogy néhány éjszakán künn kóboroltam a szabadban? Hát Párisban nem tettem? Rómában, Nápolyban?

M a r k a : Az más, akkor egyedül voltál, míg most. —

L e a : Most ném vagyok egyedül. És ez megnyugtatóbb lehet rád nézve, legalább tudod, hogy nem bánthat senki.

M a r k a : Ne tréfálj. Örültség, amit művelsz. Megszólnak. Az egész város susog róla. Ez nem Páris, ilyen dolgokat itt nem csinálhatsz. Ez a Pest erre még nem ért meg, rosszat hisznek rólad.

L e a : Higyenek, amit akarnak. Én azt teszem, ami nekem jól esik, ha akarom hát éjszaka vagyok ébren és nappal alszom, ha akarom, megfordítva. Ha akarom, olyat teszek, hogy elszédülnek tőle. Ki parancsol nekem? Ki parancsolhat? Ki szab nekem törvényt arra, hogy mit szabad, mit nem? Ha akarom kiválasztom a legszebb férfit ebben az országban, a legszebbet, a legnagyobbat — én tudom kicsoda és — —

M a r k a : És?

L e a : És hát igen — *(elakad)*.

M a r k a : *(kacag)* Mit értesz ez alatt?

L e a : Azt! Amitől te mindjárt abbahagyd a nevetést és elsápadsz tudod!?

M a r k a : Mese, mese. A legszebb férfi persze Apáthy Imre?

L e a : Az hát. Ki lehetne más? *(erőszakkal más tárgyra tér át)* Igaz, Marka, milyen volt az éjjel a Duna, te még olyat nem láttál. Elbűvölő, káprázatos, a víz hol violaszínű, hol ezüstös fehér, a hova a hegyek árnyéka vetődött, ott haragoszöld, majdnem fekete. A partot mintha telehintették volna valami sajátos szikrázó porral.

M a r k a : Ne beszélj nekem a Dunáról. Arról

beszélj mit határoztál ezzel az Ápáthyval. Végre így nem tarthat tovább a dolog. Máris hirbe hoztad magad vele. Lesz házasság, vagy nem lesz házasság?

Lea? Ha akarom lesz, ha nem akarom nem lesz. Erről különben még nem is beszéltünk. Ez jön legutoljára. Ki fog rögtön házasodni, férjhez menni, csak úgy vaktában? A fő, hogy szerelmes belém. Ez a pompás ember szerelmes belém, és naponkint százszor elmondja, hogy meg fog halni értem, mert nem érdemel meg, mert öreg hozzám. Nos én megmutatom, hogy nem fog meghalni!

Marka: Nem kell nagyon erőlködnöd. Eszében sincs meghalni. Jó kis komédiás, ezek az ő hatásforrásai. Épen összeilletek, egyikőtök se tudja, mit csináljon a nagy s.ertelenségtől. Jó két bolond került össze ti bennetek, örülhettek egymásnak.

Lea: Örülünk is. Te az éjszaka — hadd mondok el: Béreltünk egy halászbarkát. Egy öreg meg egy fiatal halász vitt bennünket. A fiatal mindig a kezemet nézte. Én tüntetőleg kacérkodtam vele, hogy legyen egy kis öröme. Talán tetszettem neki, nem tudom. Kikötöttünk a Tücsök szigeten. Nagyon kicsi sziget. Egyetlen faluja van, oda mentünk. A Dunára nyílik egy halászesárda, ott vacsoráztunk; no a hal nagyon paprikás volt. De volt egy különös kis zenekarunk: egy egész czigánycsalád. Az apa

és fia és három lánya. A legidősebb leány lehet 18 éves. Nem szép, hanem hogyan játszott! Imre jól ismeri őket. Mind a három leány kezét csókolt neki, ő pedig megsimogatta a fejüket és az anyjuk után kérdezősködött. Erre a két idősebb leány elkezdett sirni. Az öreg cigány pedig megmagyarázta, hogy az asszony még a tél elején meghalt, holott beteg se volt igazán. Imre egészen megdöbbent, szemrehányásokat tett nekik, hogy vele az esetet nem tudatták. Akkora már a legkisebb leány is a könnyeit törülgette. „Ez a kis süket” — mondta ő — „csak most tudja, miről van szó.” Ha láttad volna Marka ezt a kis leányt! Szőke volt. Cellót játszott, folyton maga elé nézett és mosolygott, olyan gyermekesen, olyan megható bájjal. Nem tudtam levenni róla a szemem. Lerajzoltam. Hol a vázlatkönyvem, majd megmutatom.

Marka: Itt van. (*Felveszi a földről és átnyújtja.*)

Lea: Ez az. Nézd, szegény kicsike.

Marka: Azért haza jöhettél volna.

Lea: No ne duruzsolj már! Hallgass csak. Vacsora után utrakeltünk, bejártuk az egész szigetet. Ő azt mondta be kell mennünk a templomba. Ott van egy régi falkép azt meg kell néznünk. Természetesen a templom már csukva volt, elő kellett hívni a sekrestyést. Egy kicsit megvesztegettük, mert nem akarta kinyitni az ajtót. Előbb minden áron engedélyt akart rá

kérni a főtisztelendő urtól. Ő nem engedte, s az öreg nagy nehezen a részünkre állt.

Marka: Szép dolog templomban így viselkedni.

Lea: Miután a csárdában nagyon meghatódtunk az öreg cigányasszony halála miatt. Megnéztük a képet. RéGINEK régi, de nem valami különös. Ő leült egy padba, én egy csöpp oltár előtt elmondtam egy Ave Máriát. A fecskék pedig, akik ott fészkeltek a templomban, felébredtek álmukból és közbe csicseregtek. Gyönyörű kis istentisztelet volt. Nem nagyon szertartásos, de közvetlen és áhitatos. Utána egy óráig nem tudtunk mit mondani egymásnak. A lelkünk úgy elnémult, a mi pogány lelkünk. Aztán elhagytuk a szigetet. A tulsó parton sétáltunk soká a holdvilágos füben. Mikor elfáradtunk, leültünk. Mennyi tücsök szólt, minden hullámloccsanást odahallottunk. Nagyon jók és boldogok voltunk.

Marka: Jó, jó. *(Hozzámegy kezdi feltüzni a lebomlott haját lehúzza a lábáról a cipőket. Dörmög.)* Reggel háromig vártalak, akkor fekdtem le. Nem akartalak felkölteni, tudtam, hogy fáradt vagy. Egyedül kellett ebédelnem. Te is jó éhes lehetsz már.

Lea: Ebben igazad van, nagyon éhes vagyok. Adsz ennem? De előbb megfürdöm. Kérlek a köpenyem.

Marka: *(El a jobbotdali ajtón és hozza a*

köpenyt.) Itt van (ráadja.) Reggelig mindig sé-
táltatok ?

L e a : *(Beleburkolózik a köpenybe, az ágy
szélére ül, úgy beszél)* Egy felfordított csolna-
kon ültünk sokáig. A kocsi várt bennünket. Min-
dig menni akartunk, nem lehetett. Kivántuk,
hogy az éj bár örökké tartana.

M a r k a : Képzelem miről beszéltek.

L e a : Semmiről. Mindenről. Magunkról, a
gyermekségünkről. Képekről. Nagy tervekről, a
Dunáról. Aztán késő lett. Az ég lassan megsá-
padt. Új csillagok jöttek, azokat néztük. Hajnal
felé kocsik zörögtek az országuton. Falusiak
mentek befelé a vásárcsarnokokba. Éhesek vol-
tunk, megállítottuk az egyik kocsit. Vettünk egy
köcsög tejfölt, abból ettünk pléhkanállal. Ke-
nyerünk nem volt, azt egy másik kocsiról kel-
lett kérnünk. Ugy adták jó szóért, nem pénzért.
Még sajnálkoztak is rajtunk, hogy mily éhesek
vagyunk. Menyecskek titkon órá pislogtak. Egy-
páran nevettek. Mi is nevettünk. Aztán elbu-
csuztunk, megkerestük a kocsinkat. Akkora kelt
a nap. Minden csupa harmat, csupa csillogás.
Fehér lepkék csak jöttek, isten tudja honnan.
Méhek nagyszerű dallal. Volt pacsirtaszó, gyö-
nyörüséges. Minden, minden, minden. *(Maga elé
néz.)* A kocsiban eszébe jutott egy angol ballada,
mire hazaértem, megtanultam én is. A Tennyson
Edward Grey-e. *(Mondja)* „Sweet Emma More-
land of yonder town.“ Megyek fürödni.

M a r k a : Száz ennél jobb vers juthatott volna eszébe.

L e a : Ne kritizálj. Bizonyára nem juthatott eszébe más, csak ez az egy. Mikor ezt a pár sort mondta, hallgasd csak: „Love may come and love may go And fly like a bird, from tree, to tree; But Y will love no more, no more,” hát akkor megfogtuk egymás kezét és sirtunk.

M a r k a : Mert mindaketten bolondok vagytok.

L e a : (Nevetve) Az meglehet. (Indul a jobb-oldali ajtófelé.) Hát menjünk. (Megáll.) Ma dolgozni kellene. Ha lehetne. Giza nem volt itt?

M a r k a : Kétszer elküldtem.

L e a : Ha jönne, tartsd itt. (El jobb felé.)

2. JELENET.

Marka—Anna.

(Marka egy percig gondolkodva áll, aztán felszedi a padlóról a holmikat egy székre teszi, az ágyat igazgatja.)

Anna: (Jön középről egy csokor virággal levéllel) Hordár hozta. Elküldjem?

M a r k a : Igen (átveszi a csokrot a levéllel együtt, a holmikra mutat) Ezeket vigye ki.

A n n a : (Leveszi a székről a Lea ruháit és el a középén.)

M a r k a : (A virágot nézi.) Fekete lilium!

Pozőr! *(Az asztalra dobja a levéllel együtt, aztán sietve rendezget. A kis asztalt megteríti.)*

Anna: *(Bejön tálcával, edényekkel, ennivalóval)* A modelkisasszony megint itt volt. Azt mondtam, holnap jöjjön.

Marka: Mért mondta? Elment?

Anna: Igen.

Marka: Nem kellett volna. No mindegy.

Anna: *(El.)*

3. JELENET.

Marka—Lea.

Lea: *(Jön hosszú princesse alakú otthoni ruhában, a derekán széles öv. Igen vidám.)* A viz pompás volt, csak egy kicsit hideg. De most úgy érzem magam, mint egy isten. Huh, Marka, de jó, hogy ilyen vagyok, a milyen vagyok. E pillanatban nagyon kitűnő állapotban vagyok. Üdv az egészségnek! Azt hiszem, ami csak a világon van, mind bennem van.

Marka: Már megint hymnust zengedezel magadhoz. Én nem értem, hogy lehet valaki így eltelve magával. Te azt hiszed, te vagy a világ központja. Körülötted forog a te kis újad körül a nap, a hold és a csillagok. Más is van még kívüled, ne félj. Több ilyen gerinces

állat. Nem tudom, mért hiszed, hogy a te tödődön keresztül lélekzik az egész mindenség.

Lea: (*Leül a székre az asztal mellé.*) Nem érted? Gyere ülj az ölembe, majd megmagyarázom. No gyere!

Marka: (*Aki az asztalnál foglalatostkodik*) Ne bomolj!

Lea: Ülj csak le. Nem vagy te nehéz. (*Erővel leülteti és fogja mint egy gyermeket*) Hát úgy isteni Marka, hogy az ember mozog, jár, kel, leül, feláll és nem érzi, hogy van fizikuma. Tudod, nem érzi, hogy van keze, lába, feje stb. Az egész gyönyörű gépezet csak jár, működik, cselekszik, szinte magamagáról sem tudva. Minden csavar jó — —

Marka: (*Mutatóujját Lea homlokára teszi*) No no!

Lea: (*Neret*) Minden csavar jó. Ha egy megbomlik néha, csak azért történik, mert a túlságos harmónia végtére is nem embernek való, kiváltképp nem művésznek. A fő, hogy a megbomlás ne a fizikumban, hanem inkább a lélekben történjék. A lelki szenvedések, a nagy viharok, hohó, azokkal még megbirkózom. Csak a fogam ne fájjon soha.

Marka: Bolond beszéd. Azt hiszed hogy a lelki szenvedés nincs kihatással a testre?

Lea: Nincs, ha az ember erős és önző. Én pedig az vagyok. Nem? Te mondod mindég.

Marka: Rövid az emlékezőtehetséged. Em-

lékszem éjszakákra, amikor mint egy örült, felszáll a futkostál a műtermekben, reszketve és sápadtan és idegesen, mert nem tudtal aludni.

Lea: Oh gyönyörűségem! Az akkor volt, amikor a „Sirének harcát” komponáltam. Ez más. Ha az ember tele van az alkotás lázával, ha ég, ha forr vérének minden cseppje egy elkövetkező nagyszerűség megérzésében. Ez nagy dolog. Ilyesmit érezhetett az Isten akkor, amikor elhatározta, hogy megteremti a világot. Ez művészet. Ez poézis. Ez idegeket felforgató gyönyörűség. Utána az ember megujhodik testben és lélekben. Ilyen lehet a szerelem is. Ha férfi és asszony megöleli egymást. Nem Marka?

Marka: Ugyan hagyd el. Vannak még egyéb lelki szenvedések is, szerencsére te azokat nem ismered. Valaminthogy a testieket sem ismered. Adj hálát Istennek. Azért, amikor a jury visszaküldte a legszebb képedet, úgy lisszem szívesen felcserélted volna az érzéseide holmi kis testi fájdalommal.

Lea: No igen. Az igazságtalanság, a csalódás mindig fáj. De azért jól éreztem magam. Ellenben Rómában, amikor egy kis malária kacérkodott velem! Akkor... Hidd el, az első nem volt oly kellemetlen. Végre én tudom, hogy a kép jó s eddig a legjobb, amit csináltam. Hogy kissé merész? Hát igazuk van. Legalább itthon tartom, s gyönyörködöm benne, a mikor akarok.

M a r k a : Jó, jó. Nem is erről van szó. Én csak azt mondtam, hogy őrült kultuszt csinálsz magadból. Altalában pedig a testből. Ez benned egy kis lelki finomtalanság.

L e a : Ellenkezőleg, a lelkemen keresztül gyönyörködöm a testi szépségben. Ez bennem művészi vonás.

M a r k a : Hogyne ! Te szerinted egy gyöngé és beteges szervezetű ember alsóbbrendű valami, ha mindjárt egy Shakespeare is.

L e a : Nem mondom. Az intellektusa előtt fejet hajtok, de nem csókolózom vele.

M a r k a : Úgy beszélsz, mintha már tiz emberrel csókolóztál volna.

L e a : Nem csókolóztam, de ha megtenném, mind a tiznek szépnek, egészségesnek, szóval olyannak kellene lennie, amilyen én vagyok.

M a r k a : Bolond vagy.

L e a : De kedves. Nem ? Be kell vallanod, hogy kedves vagyok és hogy engem imádsz. Hogy örömed telik bennem, hogy büszke vagy rám. Egy kettő. Vagy bevallod, vagy fölemellek a levegőbe és leejtelek, mint egy verebet. Nos ?

M a r k a : Bocsáss el. Nézd inkább méltó társad és bálványod mit küldött.

L e a : *(Egyszerre ledobja az öléből)* Virágok. És te most mondd. *(Fölveszi)* Fekete liliomok ! Isten tudja hogy vagyok velük. *(Az arcához emeli)* Illatuk nincs, tehát szavuk sincs. Nem tudnak beszélni. Titoktartók, rejtelmesek. Olyan

mindegyik külön, mint egy szép, fekete férfi. Kicsit félek tőlük, mert nem értem őket. Az erős, mohos szirmuk olyan, mint egy hideg szája. Egy férfi hideg szája.

M a r k a : Itt van. Már egészen úgy beszélsz, mint ő. Ezek virágok. Egyszerűen virágok. Nem is szépek. És ezzel vége.

L e a : (*Leül az asztalhoz*) Óh hiszen te ! (*Felbontja a levelet*) Eljön.

M a r k a : Megint ?

L e a : (*Mosolyogva*) Sokallod ? (*Leteszi a levelet, enni kezd*)

M a r k a : (*Möge áll és a haját igazgatja, rendezi*) Sokallom, igen. Végre egyéb is van a világon, mint éjszakai kóborlások, holdbabámulások és rejtelmeskedések. Mikor fogsz végre dolgozni ?

L e a : Dolgozni ? Hiszen én dolgozom.

M a r k a : Hónapok óta nem csináltál semmit. Lássuk. Január, február — innen-onnan fél éve —

L e a : Az mindegy. De tele a fejem képpel. Csak meg kell csinálni. Majd ha nyugodtabb leszek.

M a r k a : Mikorra várod ezt a dicséretes változást ?

L e a : A nyugodt lelkiállapotot ? Megmondjam ? (*Leteszi az evőeszközöket, hátradől a széken*)

M a r k a : Kíváncsi vagyok rá.

Lea: (*Lassan, kissé fátyolozott hangon*) Majd ha már az övé leszek.

Marka: Úgy! Hát mégis csak hozzá méggy feleségül?

Lea: Nem. Erre nem gondoltam.

Marka: Erre nem. Hát mire gondoltál?

Lea: Arra, hogy az övé leszek, mert szeretem.

Marka: Megörültél? Te ezt nem mondhatod komolyan.

Lea: Komolyan mondom Marka. Végre a dolog olyan egyszerű. Olyan szép, olyan természetes. Minek elkomplikálni oly banális dologgal, amilyen a házasság.

Marka: Mit beszélsz?

Lea: Mindenki megházasodik és mindenki férjhez megy. Milliók és milliók. Mért tegyük mi is azt, amit a nagy tömeg? Holott mi nem hasonlítunk a tömeghez. Olyan művészietlen, olyan köznapi — engedélyt kérni arra, amit a lelkünkben titkon erősen óhajtunk. A léleknek van bizonyos ösztöne, amiből a vágy, az akarat törvényt csinál. Ezt a törvényt elfogadom. Mert ez igaz. A többi számárság.

Marka: Te képes volnál?

Lea: Képes volnék.

Marka: A szeretője lenni.

Lea: A szeretője — csunyán fejezted ki magad. Ez más dolog. Ennek más neve van. minthogy én rólam van szó. Valamit akarok

valamit megkivántam és azt elveszem magamnak. Jogom van hozzá, minthogy megkivántam. Továbbá kötelességem is a természettel szemben, amely nekem parancsol.

M a r k a : Hazugság! Ezeket ő mondta.

L e a : Ezeket én mondom. Gondolkoztam a dolgokon sokat. Ezek az én meggyőződéseim.

M a r k a : És tönkre tennéd az életedet?

L e a : Sőt. Kiegészíteném az étetemet. Huszonnégy éves vagyok és még ezek az adatok hiányzanak a magam megismeréséhez. Végre kell, hogy ismerjem magam és asszonnyá kell lennem. Ez biznnyos.

M a r k a : És ez az ember --

L e a : Igen ő. Csak ő. Nem lehet más. Mennyi férfi került az utamba. Egyik másik érdekelt. Néha ábrándoztam erről vagy amarról. Egyszer egynek a te hátad mögött megengedtem, hogy megesókoljon. Borzasztó volt. Most úgy bánom. Azok mind nem az én számomra lettek, csak ez az egy.

M a r k a : Tudom, ez a rögeszméd. De hát ha így van, menj hozzá feleségül.

L e a : Az nagy könnyelműség volna. Hátha azután nem is szeretném őt? Az ember nem tudhatja. S akkor alaposan elrontanám mindkettőnk életét.

M a r k a ? És az emberek? Az emberekre nem gondolsz?

L e a : Ők nem ismernek. Ők nem tudják én

ki vagyok. Sohasem lehetne velük megértetni, hogy amennyivel több vagyok náluk, annál több jogom van a magam törvényei szerint élni. Az embereknek az igazságról nem lehet beszélni, mert nem értik meg. Még a legközönségesebb igazságokat sem, amik a tömeg számára valók. Hogy értenék meg hát az egyén igazságát? Ejh, különben kár erről ennyit beszélni. Különösen neked. Hisz te magad is így gondolkozol. Hányszor hallottam tőled ugyanezeket a meggyőződéseket!

M a r k a : Igen, de akkor nem *rólad* volt szó.

L e a : Ah, te hát csak a közönbös emberekkel szemben vagy igazságos és az engedményeket csakis azok számára tartod fenn, akik rád nem tartoznak? Ez nagyon kényelmes. Nos, végy úgy engem, mint egy teljesen idegen embert. Egy leányt, aki 18 éves kora óta a magára. A maga kenyerén él, senkinek nem tartozik semmi kötelességgel. Magára van, mert az apja meghalt s az anyja ott él egy kis erdélyi birtokon, amit már a leány szerzett vissza az ecsetjével. Ezzel csak azt akarom mondani, hogy a leány vagyoniilag is független mindenkitől. A leányt zárdában nevelték 16 éves koráig. Akkor pedig egy józan, világos eszü, modern szellemü kultur-ember — ez te vagy Marka — vezeti tovább. A leány talentum. Ez fontos. Mert itt kezdődnek a kiváltságok. A leány külföldre megy, tanul, dolgozik, nyakába veszi a

világot. Teleszivja lelkét, összes érzékeit a széd kultuszával. Keresztül-kasul átfinomult izlés, emellett szinte robustus test, arra formálva, hogy övé legyen minden gyönyörűség, lelki és fizikai egyaránt. Már most nagy művész. Csodálják, ünneplik, s amint már szokás, gyűlölik is, meg bántják is. Ez az erősek sorsa. Ekkor találkozik a férfival, aki minden férfi közt a legszebb, legvarázsosabb. Maga is nagy művész. A leányhoz hasonló józan és fantaszta; szóval egyfajta a kettő. Megszeretik egymást. De hogy. Nem tudnak egymás nélkül élni. A leány csupa kívánczóság és átengedés. A férfi csupa küzködés és szomorúság. Mert ő lát mindent és egy kissé fél. De ezek csak apró korlátok. Gyenge ellenszegülések. Egy erős indulatroham ledönti őket. Nos mondd, nem a legjobb, ha ledönti? Mit tehet mást a lány, mint amit tenni akar? Ha független és szabadságszerető lélek, s ha szerelmes?

Marka: De a férfi egy szemfényvesztő. Egy kacér, lelketlen csélesap, asszonyos báb, nem pedig olyan, amilyennek a leány elvakultságában látja.

Lea: Ezek a te agyrémeid. Ő a legnagyobb és legnemesebb ember a világon. S hozzá a legszebb, Ez is lényeges. Mit tudsz róla? Hogy egy pár szerelmi kalandjával több volt mint másnak? Mondjuk, hogy csélesap. Ez oly természetes az ő helyzetében. Az asszonyok sze-

gények szenzáció dolgában. Micsoda szánalmas nyomoruságos sujet-vel kell megelégedniök néha! Ez a férfi nekik szenzáció. Nem igen értik, de, kíváncsiak rá és azt hiszik, hogy ha a karjaiban vannak és becsukják a szemük, világosabban látják és közelebbről. Olyan kevés férfi van, akiért érdemes örütségeket elkövetni! Ezért az egyért igen. Mert maga oly természetesnek látja a meghódolást, úgy fogadja; mint egy édes ajándékot, amire rászolgált. Örül neki, bár nem sokáig. Olyan, mint Jupiter, vagy mint egy diák. Óh én ismerem őt

M a r k a: És milyen rosszul ismered! Az ő suggestiója alatt tisztán olyannak látod, amilyennek ő előtted látszani akar. Ez világos. És most beállasz az ő asszonyai sorába. Neked is szenzációra van szükséged?

L g a: Nem értesz, mondtam már, hogy ez — velem — egészen más. Óh én látom őt. Előttem titkai és rejtelsei nincsenek. Én a mélységeibe belelátok. Én tudatosan szeretem és önzőn, mint az egyetlen embert, ahi engem egészen megért, felfog, tudja, hogy ki vagyok. Aki az én gondolataimat gondolja, aki az én nyelvemen beszél. Senki előtt a világon úgy ki nem adnám magam, még magam előtt sem. Ő kifakaszt bennem mindent. Nagy hangulatokat csak azóta ismerek, mióta őt ismerem. Széles határt nyitott a fantáziámnak, ami régebben aludt. Mennyit köszönhetek neki. Mennyire tanított

bár úgy tett, mintha észre sem venné, hogy tanulok tőle. Óh micsoda nekem ez az ember. A művészetem. Az alkotó erőm. Az ifjúságom. A vérségem. Minden — és szeretem. Szeretem.

M a r k a: Látszik, mennyit dolgoztál, mióta ő melletted van.

L e a: Mert nem tudok dolgozni. Mert fel vagyok szitva s mert folyton vele kell foglalkoznom. Nyugtalanít. Felzaklat. Nem tudok tenni semmit. Akarom és amíg nem vagyok az övé, addig ez mindig így lesz.

M a r k a: Jó. Tégy a mit akarsz. Majd megbánod. Nem ösmered te a férfit és különösen ezt a fajtát. Majd ha el fog ha yni —

L e a: Elhagyni. Engem? Miért? Talál különb asszonyt nálam?

M a r k a: Ejh! Ha nem hagy el hűtlenségből, elhagy — okosságból. Ő már negyven éves! És mögötte egy nagy féktelen élet. Özöne a kicsapongásoknak.

L e a: Ah! fiziológia! Ehhez nem tudok. De te se. Azért ne beszéljünk róla. Kissé izléstelen.

M a r k a: Óh te. Sejtelmed sincs semmiről. Csak indulsz bódult fejjel neki a romlásnak, a veszedelemnek. Vársz valamit, amiről azt hiszed, egy új élet kezdete. Ha elérsz hozzá, meglátod, hogy nem volt érdemes kíváncznod utána.

L e a: Te ezt nem tudhatod. Te sohasem értél oda.

M a r k a : Elfelejtet, ki vagy. Ki a családod. Gáthidy Lea, te a nemes leány, egy ösrégi család sarja!

L e a : Több vagyok az elődeimnél. Ember vagyok, aki dolgozik és művész, aki teremt.

M a r k a : Ép azért a legnagyobbat joggal várhatod. A legtöbbet, mert mindent megérmelsz.

L e a : Mi a legtöbb és a legnagyobb? Ami után a legjobban kívánczunk. Nekem ez az ember. Nekem ez a szép, szomorú, ez a fáradt ember.

M a r k a : Igen, mert színes és forró hazugságokkal telebeszélte a fejed. Mert hosszú haja van —

L e a : *(közbevág)* Hosszú, őszülő haja. Ezt az ezüsthaju embert szeretem.

M a r k a : Ha ül, ha áll, akármit mond, mindig úgy lesz, mintha színpadon volna, mintha ezren néznék. Te persze ezt nem látod.

L e a : Dehogynem. De ez nekem tetszik. Eleven szobor. Csupa plasztika és rithmus!

M a r k a : És ezért?

L e a : Ezért is. Óh a szépség fontos. Bár ennek a hatásaira is bárgyú törvényeket szab a tömeg erkölce. Ha egy szép táj, egy festmény, egy dal, egy szobor föllelkesít és elragadtat, az merő magasztos érzés. Azért senki sem szól meg. De ha a magam szépségét szeretem és méltányolom, az hiuság, önteltség.

Ha egy embertársamét, az már léhaság, felületesség, tudom is én mi. Ez az ember, ez az eleven pirosszáju és fényes szemű ember több mint az egész klasszikus szobrászat a reneszanszal egyetemben. No és most elég a szemrehányásokból. Tudod, hogy úgy sem segít. A végzet útjába nem állhat egyikünk se. Az övé leszek, mert nem tehetek mást. Kivánom minden csöpp véremmel. Kivántam az első perctől fogva, hogy megláttam. Ha akkor megfogja a kezem és kérdi: akarsz-e az enyém lenni, azt felelem: igen, akarok. Ez rosszság, ez bűn? Lehet. De ez az igazság, ami nekem parancsol, ami erősebb mint én. Ami több az erkölcsömnél, az akaratomnál. Ki küzködnék az igazság ellen?

Marka: Te örjöngsz. Te beteg vagy.

Lea: Dehogy, nagyon egészséges vagyok. Nagyon, nagyon egészséges.

Marka: És nem gondolsz semmivel?

Lea: Semmivel a világon.

Marka: És *(lassan)* az édesanyád?

Lea: *(megrezzenve)* Ő — Miért mondd ezt most?

Marka: Nos?

Lea: Ő? Nem tudom. Erre nem gondoltam.

Marka: Úgy.

Lea: Ő nem fogja megtudni.

Marka: Szép. A szemébe fogsz nézni és majd hazudozol neki.

Lea: Nem nem. Ő szeret engem. Ő meg fogja érteni, hogy ez —

Marka: Hiszed, hogy megérti? És Korein?

Lea: Ejh?

Marka: Tudod milyen tervei vannak vele!

Lea: Képtelenség.

Marka: Ma reggel megint kaptam tőle levelet. Anyád is irt.

Lea: Mindig ez az ember, Két év óta folyton a nyomomban van, anélkül, hogy valaha láttam volna. Olyan mint egy kísértet.

Marka: Anyád azt írja, hogy legközelebb idejön és magával hozza őt,

Lea: Ezt rosszul teszi anyám.

Marka: Őh jobban is illett volna, hogy te menj haza s ott ismerkedjete meg az anyád házával, De természetesen téged nem lehet innen elmozdítani.

Lea: Utálom ezt a Koreint.

Marka: Van is rá okod. Bálványoz, mint egy istent, a legmeghatóbb, a legeszményibb szerelemmel. Sohasem látott és úgy ismer, mintha mindig a közeledben lett volna. A művészeteden, a képeiden keresztül szeret. És nemcsak erről van szó.

Lea: Óh hagyd el. Ismerem a fajtáját, Ezeket a tündöklő lelkű embereket, akik a művészet szeretete révén a siker szekere után loholnak és beszívják a felcsapódó porát. Gazdagok és tehetségtelenek. Képeket és szobrokat

vásárolnak, de se izlésük, se kritikájuk. Mindig rajongnak, pusztán rajongás céljából s csak véletlen, hogy kiért. Münchenben tele volt velük a műtermem. Minden nap másik kérte meg a kezem. Végre kidobtam mind.

M a r k a : Korein nem volt köztük. Tudod, hogy mindig távol tartotta magát tőled, noha folyton veled foglalkozott. Mindig ott volt ahova mentél, s most hogy haza jöttél, mit tett? Idejött ő is. Vagy azt hiszed, hogy az az erdélyi birtokvásárlás nem te miattad történt? Csak hogy hozzád közelebb lehessen. Kellenek is neki azok a nagy erdőségek. Sohasem vadászik. Könyvet ír. Ujabban is.

L e a : Tudom. „A modern művészetek pszichológiája.“ Lesz hat kötet és nem olvassa el senki. Hagyd a kis németet az ő hóbortjaival. Majd észretér.

M a r k a : Az anyád máris úgy szereti, mintha a fia volna. Naponként együtt vannak. Itt a levele. Olvasd. (*A zsebébe nyul.*)

L e a : Egy világért se. Nem vagyok rá kíváncsi. Bizonyára nagyon szép leveleket tud írni. Van egy fajtája az embereknek, akik nagyon szép leveleket írnak. Én, azért hogy a mával pikéteznek, nagyon hálás vagyok iránta. De ebből még nem következik, hogy feleségül kell hozzá mennem.

M a r k a : Pedig az volna a legokosabb, amit tehetsz. Dúsgazdag ember. Te pedig szereted a

pompát, fényüzést. Palotákról álmodozol. Nem?

L e a : Csak egy palotáról Marka, csak egyről. Ez még jöhet.

M a r k a : Lásd ő megadná a hozzád méltó keretet.

L e a : Szegény Marka, már egészen úgy beszélsz, mint a novellákban a tönkrejutott apák a leányaikhoz. A méltó keretet! Egyelőre még jól érzem magam ebben a keretben. És elég gazdag is vagyok.

M a r k a : Azaz, hogy nem tudom.

L e a : Mi az? Megint nincs pénz? (*Nyugtalanul nézi.*)

M a r k a : (*Nyomatékkal*) Még van.

L e a : Nos újra lesz, ha elfogy. Ne idegesíts. Lesz. Dolgozni fogok. Látod, hogy dolgoznom kell. (*Nyugtalanul jár fel s alá.*)

M a r k a : Mégis legalább ismerkedj meg vele.

L e a : (*Szórakozottan*) Kivel?

M a r k a : Koreinnal. Lehet. hogy jó hatást gyakorol rád. El kell fogadnod, mivelhogy az anyáddal jön.

L e a : Irni fogok anyámnak, hogy ne hozza el.

4. JELENET.

Előbbieket—Anna.

A n n a : Kisasszony, a szobrász ur,

L e a : Itt van.

Marka: És én most —

Lea: Vezesd ide. (*Anna el.*)

Marka: (*Szörnyűködve*) Ide! Ez sok.

5. JELENET.

Marka—Lea—Apáthy.

Apáthy: (*A küszöbön megáll, kissé előre hajtja a fejét*) Jó napot. Bejöhetek én ide? Nem gondolják, hogy nagy bűn? Ebbe a fehérségbe egy csunya fekete foltot hozni? Ugye Marka? (*Előbbre jön, körülnéz.*) Ilyent még sohasem láttam. Ez itt a fehér álmok országa. Én itt szégyenlem magam.

Marka: (*Magában.*) Komédiás. (*Idegesen vesz a kezébe egy kézímunkát, leül.*)

Apáthy: (*Leához megy megcsókolja mind a két kezét*) Hogy vagy kis lányom? Kis esavargóm? Kialudtad magad? Csókolom kezét Marka. Micsoda éjszaka volt! Mennyi minden történt velünk. Nem rontottad el a gyomrocskád a furcsa reggelitől? Szörnyű korhelyek vagyunk, ugye Marka? Én nem. A kisasszony ront el engem. Borzasztó éjszakás természet. Azt mondja nem való aludni éjszaka. Boszorkányom, nagy fekete baglyom. (*Magához huzza Lea fejét és az arcát megreregeti.*)

Marka: (*Idegesen morog*) Nincs értelme

ezeknek az éjszakai vándorlásoknak. Valaki megláthatja Leát.

A p á t h y : Nem látja meg senki. Vigyázok én reá.

M a r k a : Véletlenül megláthatják. Az emberek mindjárt rosszat gondolnak.

A p á t h y : Ez nem tréfa. De legyen nyugodt, hogy amerre mi járunk, arra nem jár senki. S ha járna is. Végre mit gondolhatnak. Két ember nézi a fűvet, a vizet, a csillagokat és közben beszél bolondságokról, amiknek épen semmi értelme. Ez az egész. (*Leára néz.*) Mi az, nem vagy rendben? Már megint összeszorítod a szádat.

L e a : (*nevetve*) Óh nem. Semmi. Markától kaptam egy jókora leczkét, egyébként semmi baj.

A p á t h y : Marka, ne bántsa a pajtásomat. Ne akarja minden áron elvenni tőlem. Én kellek neki most egy kicsit. Ne féljen egyszerre csak rám un, belém fárad és szépen leráz magáról. Mert ilyen nő ez. Fölösleges, hogy tőlem féltse aranyom. Inkább ha jó szive van, engem féltsen tőle. Komédiázik velem, de nagyon. Nem tudom mit akar. Nagylelküsködik, meg akar alázni, de én kifogok rajta. Ha nagyon belevisz a kis játékaiba, egyszer az ölébe dobom a fejem, de csak ha már egy golyóval érdemessé tettem arra, hogy Lea ölében feküdjön.

L e a : Hallgasson ! Hallgasson !

A p á t h y : Nem okosak maguk Marka! Mért

nem adják férjhez ezt a leányt? Ezt a huszon-négy éves leányt? Mit engedik, hogy itt uraskodjék kénye-kedve szerint? Ha maga volnék, hazavinném az anyjához, nem engedném itt kószálni, hogy mindenféle kétes alak, mint például én is, a közelébe jusson és a szent művészet ürügye alatt joga legyen megfogni a kezét. Ebből még nagy baj lesz.

M a r k a: Arról van szó, hogy ne kószáljanak künn egész éjszaka. Mire való az? Egyszer csak mégis meglátja Leát valaki. Ő még nem tart ott, ahol az emberek véleménye már közbömbös lehet.

A p á t h y: Ez nekem szólt. Bár nem tudom, kire sértés. Reám-e vagy Leára. Én már ott tartok, igaz. S rá nézve jobb, ha még nem tart ott. Így még várhat tőlük valamit. Jaj én már nem várok semmit. Viszont elég vagyok magam magamnak. És ez is valami. (*Meglátja az asztalon fekvő virágokat, fölveszi*) Szereti őket Lea? Ezek az én virágaim. Egyszer egy koporsót, szép aranyos koporsót ilyen fekete liliomokkal borítottam be, végesvéig, hogy a fája ki se látszott. Benne feküdt egy leány, tízenyolc éves, akit sohasem csókoltam meg, bár akartam nagyon, de nem mertem. Ez volt a nagy rosszaságaim közül a legnagyobb. Szegényke! Egy kicsit hasonlított hozzád Lea, az ajka, a homloka. Máskülönben nem. Ő nem volt ilyen nagy, nyugtalanító, félelmes fekete

állat, mint te. Továbbá őt szerettem, téged pedig nem szeretlek. (*Folyton nézi*)

M a r k a : (*Bosszusan*) Kérem miket beszél maga össze-vissza? Miféle novellákat? Én nem értem, hogy telhetik kedve ilyesmiben? Nem józan dolog, annyi bizonyos.

A p á t h y : Pedig hogy imádom a józanságot. Egész életemben arra törekedtem, hogy józan legyek. És nem sikerült. Maga még megtaníthatna rá Marka. Tudja mit? Jöjjön hozzám feleségül.

M a r k a : (*Szó nélkül leteszi a kézimunkát és kirohan a szobából*).

6. JELENET.

Lea—Apáthy.

L e a : Mért bántja őt Imre?

A p á t h y : Szeretetből. Meg azt akartam, hogy menjen ki. Nem akarok egy vén leánynyal egy szobában lenni. Kellemetlen. Az ember mintha örökké léghuzamot érezne. (*Nevetnek*).

L e a : Beszéljen a lilimos leányról, aki meghalt.

A p á t h y : Már elmondtam róla mindent.

L e a : Szerette? (*Hozzásimul*)

A p á t h y : (*Ülve a széken, átkarolja, a fejét*

hozzászoritja) Öt igen, téged nem. *(Szótlanul átölelve tartják egymást).*

Menj! *(Eltolja magától, körülnéz)* A fehér szoba. A meseország. Szép. Túlságos fehér, kicsit bántó. *(Föláll, pár lépést tesz)* Ni ni, az én Prometeusom! Itt tartod? Marka nem haragszik érte? *(Átkarolja Lea vállát, a szobor elé viszi, nézik.)* Ez bizony nem utolsó munka. Egészen csinos dolog. Az utolsó abból az időből, mikor még a dicsőségért dolgoztam. Nem magáért a művészetért. Mi különbség a két korszak közt? Akkor legalább dolgoztam és örültem az alkotásaimnak. Most nem dolgozom és örülök annak, hogy ha akarnék, nagy dolgokat tudnék csinálni. Ez pedig nem más, mint elesettség. Hidd el művészem! Az ember csak tagadja, csak felcifrázza különféle fogalommal és jelzőkkel. Az igazság pedig az, hogy miután kiábrándultam a dicsőségből — mindenből kiábrándul az ember, ami emberektől jön, — kiábrándultam a munkából is. A művészet az van. Magának és magáért. Azt nem lehet elveszteni. Ha csak lassan ki nem öregszik belőle az ember, akár az illúziókból, vagy a szerelemből.

Lea: Óh ezt ismerem! *(Rásimul).*

A p á t h y: Ez a Prometheus ez itt, én vagyok. Nemesak a magam figuráját véstem ki rajta, a magam sorsát is. Jött egy keselyű, mondjuk egy nagy melancholia, elcsüggedés és

kikezdte a lelkesedésemet és szivja, szivja, már alig van belőle valami. Vigyázz magadra gyerekek! az én példám legyen szemed előtt! Állj erősen. Légy óvatos. Illuziódra vigyázz. Legfőképp pedig őrizkedj a dicsőségtől, bele ne bódulj, mert ellened támad. Nézd le. Csak a művészetet szeresd, magáért a művészetért. Ejh, de mit is tartok itt neked esztetikai előadást? Ez is az elöregedés jele. Ha az ember bizonyos mennyiségű tapasztalást gyűjtött a maga kárán, szívesen ad belőle azoknak, akiknek még nincs és esetleg hasznát vehetik. Szerencse, hogy nő vagy és nem férfi, így nem jutsz közvetlen közelébe azoknak a dolgoknak, amik arra valók, hogy kifosszák az embert.

Lea: Ki tudja?

Apáthy: Amíg én élek és melletted vagyok, nem. Ne félj, vigyázok rád. Sőt jobban, sem mint szeretnéd, te kíváncsi, mohó, nagy fekete liliom. (*Széthuzza az ágy függönyét*) Ez az ágyad. Ez a párnád? Itt feküdt a fejed ma? Itt? (*Lehajlik hozzá*) Rajta a hajad illata, a nagy, erős hajadé. Hadd lássam. Óh! (*A két kezébe fogja Lea fejét, az arcát a hajába temeti*) Szép. A színe olyan, mint az olvasztott szuroké, ami vörös fénynyel csillog. A hajad magában valaki. Egy külön ember. Egy egyéniség. Egy szálában több akarat és erő van, mint másnak egész valóságában. És ugyan mit akar

ez a sok haj itt együtt? Eredj. Menj. Ne érj hozzám. Bele halok.

Lea: Imre. Megint küld?

A páthy: Az éjszaka egyszer lopva néztelek, mikor a csolnokon ültél a parton és elnéztél messze a víz fölé, isten tudja hova. Éjfél már elmúlt. Fáradt lehettél. Az arcod sápadt volt, nem volt benne vér. Az ajkad, egyre keskenyebbnek látszott, végre olyan volt, mint egy vékony piros vonal. A szemeid ellenben egyre nőttek, nagyobbodtak és néztek csodás fénynyel el messze. Alig mertem rád pillantani. A holdfényben egy nagy, rejtelmes jelenség voltál. Amint mozdulatlan ültél, befelé csupa titok, kifelé csupa látás. Egy sphinx és egy Sybilla együtt. Vajjon miket láttál és mit tudtál meg akkor abban a pillanatban? Úgy éreztem, hogy eltűnik előtted minden, ami a valóságban kötve tart. Én magam is. Hogy nincs neked senki és semmi, csak te magad. És egyszerre féltékeny lettem a magányosságodra, ami elvisz tőlem. A látásokra, amik előttem titkok. Nem akartam, hogy több légy nálam. Azt akartam, hogy engem érezz és tudd, hogy vagyok. És akkor megcsókoltalak.

Lea: Ha tudnád, hogy akkor is csak rád gondoltam! Arra, hogy hány asszonyt szeretthettél már előttem s hogy azok között tán volt, aki annyit ért, mint én és mégis elhagytad.

A páthy: *(Nevetve)* Most hazudtál. Azt gon-

doltad, amilyen önző és kényelmes állat vagy : Ejh mit, nem volna jobb otthon a hófehér nagy ágyban aludni mély, egészséges álmot, ahelyett, hogy ezzel a szürkülő fiuval itt az éjszakát lesem ? A manóba, ki ez az ember és mit akar itt velem ? Mit ront bele a fehér, nyugalmas, lányos éjszakáimba. Holnap bágyadt lesz a szemem, halvány az ajkam. Ez itt elveszi az üdőségemet, a hamvasságomat és miért ? Miért ? Mint egy rakoncátlan gyerek, lemorzsolja a gyümölcs hamvát és még csak bele se harap. Ejh, bele kellene lökni ebbe a nagy vizbe. *(Névet)* És igazad volt. Borzasztóan igazad. Mit is akarok tőled ?

Lea : Már megint —

A p á t h y : Már megint. Nagyon furesa, hogy előtted tépelődöm rólad. Nagyon megvethetsz te engem ezért, te csupa józanság és fegyelem. Mert te eltitkolsz sokat — talán mindent. Én fecsegek férfiatlanul és naivul. Te kihallgatsz engem és mosolyogsz rajtam, a vergődésemen. Azon, hogy így belebonyolódtam egy dologba és hiába erősködöm, nem tudok belőle szabadulni. Mért nem kergetsz el ? Te vagy az erősebb !

Lea : Nekem nagyon jó, hogy így van. Hogy kissé megzavartam, ez engem büszkévé tesz. Én szeretem a vergődését, ami nem is őszinte nagyon. De hát magának kell, Keresi, akarja.

Én oly egyszerűnek látok mindent. Mi szeretjük egymást és ez az egész.

A p á t h y : De ez a szerelem nem egyszerű. Oh épen nem. Mennyi a különössége. Mennyi benne az érthetetlen, a titokzatos. De te mindent értesz.

L e a : (*Kihúzza egy szál liliomot és lassan kétfelé szakítja*) Egyet nem értek.

A p á t h y : (*Eltávolodik tőle, egy párszor végig megy a szobán*) Szép is ez a fehérség. Ez a nagy tisztaság. Szép is egy leány, ha még egészen az. Ha szét nem rombolták önző és szennyes csókok. Szereted, hogy lány vagy?

L e a : (*Egy másik liliomot szakít ketté, halkán*) Nem.

A p á t h y : Szörnyű őszinte vagy. Utállak érte. Én szeretem, hogy az vagy. Noha meg nem nyugtat. Inkább megfélemlít. Nem tudom miért. Úgy érzem, nem telt be rajtam minden rossz. Még jön egy, a legnagyobb, ami után akár leüssenek, mint egy parázna kutyát.

L e a : (*A virágokat a földre szórja, remegve*) Mi az?

A p á t h y : (*hirtelen magához vonja*) Az, hogy téged — (*Elhallgat, nézi*)

L e a : (*Halkan sikoltva hozzábujik*) Nem nem! (*úgy, mintha azt mondaná: igen*).

A p á t h y : De igen. És úgy félek, hogy közel van az idő. Úgy irtózom és mégis megyek felé. Te feléd. Te pedig jössz. Kinálkozol. Nem

szégyenled? Mint egy mohó, erőszakos nőtigris. Meg kellene téged fojtanom, mert kényszerítesz, hogy becstelen legyek. Nem akarlak. Érted?!

Lea: Én magát imádom.

Apáthy: Én pedig téled félek. Ha még megígérnéd, hogy utána keresztül lövöd a fejem. Megérdemelném. Hogy mertem az utadba állani! Hogy mertem rád tenni a kezem? Kínéztelek magamnak messziről és tudtam, hogy az enyémnek kell lenned. Még akarnom sem kellett nagyon. Oly természetes, oly nagyszerűen természetes az, hogy én téged megrontsálak. Arra lettél. Te elhiszed?

Lea: Elhiszem Imre.

Apáthy: Mindent elhiszesz amit mondok. És ha azt mondanám, hogy nem szeretlek —

Lea: Azt nem hinném el. Ámbár mindegy. Így is úgy is — mindegy.

Apáthy: Az enyém akarsz lenni.

Lea: Igen. Mert én szeretlek téged. Mert csak azért lettem, hogy a tied legyek.

Apáthy: És azután?

Lea: (*Szenvedélyesen*) Azután nincs semmi. Én nem tudok messzebb gondolni. Így ahogy vagyok, a sorsom, az életem, minden, amivel bírok, a tied. Tégy velem amit akarsz. Lehetsz rossz is, lelkiismeretlen is. Én nem mondom, hogy jól bánj velem, csak azt mondom, hogy fogadj el.

A p á t h y : Ez vagy. Ez vagy. Hogy forr, hogy lázong benned az erőszakos asszonyiség ! Milyen a szemed. A tüze megijeszt. Eléget. Ne érj hozzám, eredj ! A fantáziád erősebb mint a bűn. Mit akarsz velem ? Össze akarsz törni ? Még akarsz alázni ? Mit akarsz velem ? Én már nem is látlak. Nem tudom ki vagy. De tudom hogy jobb vagyok mint te. Mondok valamit. Keress mást, akin az életed összetöröd. Nekem irgalmazz. Engem hagyj békén.

L e a : Nem értlek.

A p á t h y : Egy más férfit —

L e a : Nincs más férfi. Te vagy csak. De te nem szeretsz.

A p á t h y : Szeretlek, de jobb volna meghalni.

L e a : Örültség. Élni, élni !

A p á t h y : Milyen szép vagy.

L e a : És te is. Meg akarom csókolni az ajkad, meg akarom csókolni —

(Egymás ajkára forrnak, soká állnak mozdulatlanul, a szoba alkonyodik.)

A p á t h y : Bocsáss. Bele kell örülni.

L e a : Nem nem.

A p á t h y : Meghalunk.

L e a : Meg akarok halni.

A p á t h y : Jőjj hát. Elviszlek. Velem jössz.

L e a : Megyek. Megyek.

A p á t h y : Hozzám. A kocsí vár. Egy köpenyt, kalapot —

L e a : Este van — Marka !

A p á t h y : Meg kell lenni. El kell kárhoznunk.

L e a : Igen kell.

A p á t h y : *(A köpenybe takarja, a fátyolt a fejére veti)* Itt van. Siessünk. *(Átkarolja, magával viszi a műterem ajtaján keresztül. A szoba egyre homályosabb lesz).*

7. JELENET.

Marka.

(Kis idő múlva Marka jön, körülnéz. Előbbre jön) Lea ! (Sietve megy a műterem ajtajához, bekiált) Lea ! (Előbbre jön, tehetetlenül, félig sirva) Lea !

8. JELENET.

Marka — Anna.

A n n a : Kisasszony, meggyújtsam a lámpát ?

M a r k a : Nem. Igen.

A n n a : *(Lámpát gyújt, az asztalra teszi, el)*

9. JELENET.

Marka

(megpillantja a földön az összetépett virágokat, lehajol fölszedi, lassan leereszkedik egy székbe, a virágokat az ölébe teszi, lehunyja a szemeit.)

(Függöny.)

(Folytatom)

JEZABEL.

— Regény. —

Nem lesz immár számomra több szerelem és mind ami volt nem ért föl az-
zal, ami után vágytam és el nem érhet-
tem. A legnagyobb, az egyetlen megta-
gadtatott tőlem. Vagy mert megtagadta-
tott, volt az az egy az egyetlen és leg-
nagyobb? Immár tünődhettem rajta, visz-
szavonulva magányomba és nézvén reg-
gelenként a tükörben egyre nagyobb szá-
mát őszülő hajszálaimnak.

Két szolgáló leányom Noémi és Sila
olajat és kenőcsöket hoztak, hogy befes-
tenék.

— Hagyjátok el — mondtam — mire
való ez? Vajjon útjába állhattok az öreg-
ségnek, hogy hozzám ne jöjjön? Bezár-
hatjátok-e előtte palotám kapuit? És ha-
bár egy rés sem volna, melyen keresztül
hozzám behatolhat: nem öregszem-é meg
mindezáltal?

— Oh — mondták azok — emlékezz csak Sába királynőjére, ki Salamon királyt megbűvölte. Nem volt-e évei száma több, mint a tieid?

— Azon mulik, asszonyok — feleltem nekik — szeretett-e reménytelenül. A nem viszonzott szerelem öregít. Ime én öreg vagyok.

És nem engedtem, hogy megfessék hajamat sem arcomat.

És hét éven keresztül nem volt rajtam semmi ékszer, semmi pipere. A leg egyszerűbb ruhákban jártam, melyeknél diszesebbet viseltek szolgálóim. Így gyászoltam hét esztendőn keresztül a prófétát, szerelmemet és ifjúságomat.

E hét év alatt Acháb fia, Jóram, ki helyettem országlott: a moabitákkal harcolt és meggyőzte őket. Sok évig tartó béke lőn erre, mely alatt Elizeus az új próféta hirdette tanításait a nép között. És tette, amit tettek elődei: jövendölt, gyógyított és csodákat mívelt.

Egy napon pedig, eszébe jutván valami, vagy pedig siettetni akarta a végetet, melyet Illés nekem és házamnak

jövendölt: elküldte egy tanítványát Ramot-Galaádba és általa fölkeneté Jehut Izrael királyává.

Voltaképen az egész egy nagy összeesküvés volt, melyhez a próféta is csatlakozott. Jóram minden ellensége nála mulatozott ez időben s így könnyű volt a zendülés. Jóram pedig nem volt Samariában akkor, hanem nálam Jezrahelben, ahol betegen feküdt a sebektől, melyeket utolsó csatáján kapott. S amikor meghallotta az összeesküvés hírért, nagyon megrémült és még jobban akkor, mikor meghallotta, hogy Jehu nagy haddal közeledik Jezrahel felé.

Egy napon Jezrahel tornyán az őr meglátta a közeledő hadat és jelentette.

Jóram erre követet küldött Jehu elébe ki így szólt:

— Uram kérdezteti békességben jársz-e?

— Mi gondod rá? — felelte gőgösen Jehu. — Kerülj mögém és tarts a se reggel, mert jobb annak, ki hátam mögött vagyon, mint ki elémbe kerül.

Mire a követ megszeppent és hozzá csatlakozott.

A toronyőr ezt látva, rögtön jelentést tőn a királynak.

— Nem jött vissza a követ, hanem velük tart ő is.

Erre Jóram egy második követet is küldött Jehu elé az előbbi izenettel és ez a követ sem jött vissza.

Okoziás, Júda királya ekkor ép nálunk volt.

Ő és Jóram úgy határozták, hogy maguk mennek Jehu elébe, megkérdezvén mit akar és mi járattal jön.

És szekérbe fogattak és kimentek és találkoztak vele Nabot mezején közel Jezrahelhez.

És összetalálkozván, Jóram így szólítá meg Jehut:

— Én neked békét ajánlok harc helyett. Térj vissza Galaádba és ne kívánd a hadakozást.

Szólt erre Jehu fennszóval, hogy az egész sereg hallhatta:

— Miglen Jezabel él és az ő varázslatai és bűnei: lehet-e békesség az országban és az országon kívül? Tűzzel-vassal jövök, hogy elpusztítsam házáat, őt

magát és minden nemzetségét, amint azt az Úr megparancsolta prófétáinak, hogy tegyék én általam. Mert nem én vagyok a kéz, mely a parittyát kifeszíti. A kéz az ur, a parittyá az ő prófétája. Magam vagyok a kő, amely repül és lesújt és halált hoz.

Ezt hallva, Jóram megrémült és jelt adott a szekérvezetőnek, hogy forduljon vissza.

— Arulás Okoziás! — kiálta és futni kezdett.

Jehu ekkor megvoná kezijját és a szaladó után célzott.

És elpattant a nyíl és vállába fúródott Jóramnak le egészen a szívéig úgy, hogy szörnyet halt.

Erre Jehu odaszólt kedvenc hadnagyának Badacernek:

— Emlékszel-e lovag, mikor ennek atyját, Ákábot kísértük e helyen? Ketten ültünk egy szekéren és hallottuk a próféta szavát, mely megjövendölte, hogy itt, Nabot mezején kell Acháb nemzetségének kivesznie. Még hallom a szót: „Ná-

bot véérért és fiai véérért, melyet tegnap láttam, megfizetek neked e mezőn.”

A lovag elforditá fejét az iszonyattól. Jehu pedig szólt:

— Az Úr szava betelt. Hagyjátok őt itt e mezőn hollók zsákmányaképen. Áldassék az Úr!

A szolga lopva menekült, hogy hirül adja nekem a történeteket. Az egész palota lázban égett és reszketett és siránkozott.

— Jön Jehu, isten katonája! — sikoltoztak az asszonyok és körülvettek.

— Fuss, menekülj királynő! — kiáltoztak mindenfelől. — Fuss, mentsd meg az életedet.

— Hova mehetnék? — feleltem nekik. — Hova futhat egy királynő? Ne sirjatok és ne jajgassatok. Az ő istenük nem könyörületes s ha el kell vesznünk, ha elpusztitanak: érezzék, hogy királyi házat pusztítottak el.

Ezek után szóltam két szolgálómnak Noéminak és Silának:

— Hozzátok ama kenőcsöt és olajat, mely a haj festésére való. És hozzátok

el a festékeket, melyek az archoz, szájhoz és szemöldökhöz valók Hozzátok el kösöntyűimet, gyűrűimet és nyakékemet. Hozzátok el gyöngyeimet és drágaköveimet. Öltöztessetek fel bibor és selyem ruháimba és legjobb illatszeremet szórjátok kezeimre. Legyek csillogó és ékes, legyek fölséges és tündöklő, mert beteltek életem napjai. S én, ki mint asszony egyszerű ruhában gyászt viseltem hét esztendeig, halálom óráján legyek királynő megint. Rajta asszonyok.

És megfestettek és fölékesítettek és a mikor készen voltam, így szóltam hozzájuk :

— Nézzetek meg jól: nincs-e rajtam valami hiba.

Ők pedig szóltak :

— Soha királynő nem volt szebb, ékebb és fönségesebb mint te.

E percben megharsantak Jehu kürtjei a palota előtt.

(Polytatom.)

Budapesti takarékpénztár és Orsz. Zálogkölcson Részvénytársaság.

Befizetett tőke 10 millió korona

Központi irodái VI., Andrassy-út 5. sz. alatt.

Elfogad betéteket: takarékpénztári könyvekre, pénztár-jegyekre és folyó (Cheque) számlára. Leszámitol váltókat, előlegeket ad értékpapírokra.

Zálogüzleteiben,

IV. ker., Ferencziek-tere 4., IV. ker. Károly-körut 18. sz., VII. Király-utcza 57. sz. VIII. ker., József-körut 2. sz., VIII. Üllői-ut 6.

Pénzelőleget ad: értékpapírokra, arany és ezüst tárgyakra, ékszerekre és régiségekre a legelőnyösebb feltételek mellett.

A magyar királyi osztálysorsjáték főelárusító helye:

VI. Andrassy-ut 5.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermekek és Életbiztosító intézet. Budapest. VI. Teréz-körut 40—42. (az intézet saját házában) Alapított 1863-ik évben.

Díjtartalék 1903. decz. 31. K. 11,000,000

Biztosított tőke " 50,000,000

Eddig kifizetett tőke " 8,000,000

Az intézet az ember életére minden szokásban levő módozat szerint a következő biztosításokat vállalja el.

Kiházasítási biztosításokat;

Járadék biztosításokat;

Fiu biztosításokat u. m.: tanulmányi, katonai és nagykorusági esetekre;

Családi biztosításokat;

Vegyes biztosításokat élet és halálesetre;

Biztosításokat két ember életére.

Az intézet legelőnyösebb feltételek és a legmérsékeltebb díjszabások mellett a havonkénti fizetések kedvezményét is nyújtja.

Ismertetővel, tervezetekkel és mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál ugy az intézet igazgatósága, mint az egyes vidéki ügynökségek.

„Árpád“-nyomda Budapest, VII., Valeró-utca 9.

MTA
1826 K